

культури, інформаційної грамотності, всі верстви населення, починаючи від дошкільних закладів до університетів третього віку, сформувати вміння не тільки накопичувати інформацію, але й самотійно її освоювати. Система освіти може і має подолати, вирішити суперечності, які склалися між двома моделями пізнання – моделлю, яка орієнтована на знання і моделлю, яка орієнтована на інформацію. Тенденція, притаманна сучасності, полягає в намаганні трансформувати знання в уніфіковану і знеособлену інформацію, яка на відміну від знання більш піддається збереженню і передачі без спотворення.

Знання, за своєю природою, більш орієнтоване не стільки на споживання і використання, скільки на розуміння і включення у спільну, колективну ситуацію. Моделі знання відповідає книга, бесіда, лист, моделі інформації – комп'ютерна база даних, Інтернет. Трансформація знання в інформаційні потоки висуває низку задач. Перш за все, інформація, щоб бути сприйнятою, повинна бути зрозумілою. Вона повинна пройти як процедуру дешифровки, так і процедуру розуміння. Це засвідчує те, що людина повинна мати певний рівень інформаційної культури, який би відповідав сучасним вимогам.

ОРДЕНОВ Сергій Сергійович,

*кандидат філософських наук, лаборант кафедри філософії
НН ГМІ НАУ*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНУ ДОБУ

Сучасні комунікаційні системи докорінно змінили чимало соціальних процесів та дозволили зблизити й об'єднати окремі, до того не пов'язані між собою, території і соціальні структури. На тлі їхнього бурхливого розвитку спрощується доступ до світових інформаційних ресурсів. Це дає змогу людям задовольняти особисті й соціальні потреби в інформаційних продуктах, за рахунок чого у свідомості формуються науково-світоглядні, зокрема й правові компоненти. Позитивним є й те, що задоволення особистих і соціальних потреб в інформаційних продуктах обумовлює децентралізацію влади та сприяє послабленню вертикальних, ієрархічних моделей соціальної організації, подоланню відчуженості людей від соціального життя.

У цьому контексті Е. Тоффлер слушно зазначав, що зв'язок між засобами комунікації та свідомістю є складним і нерозривним, адже ми не можемо змінити засоби комунікації, не змінившись при цьому самі. Тому, революція в засобах масової інформації неодмінно приводить до революції у психіці людини, викликаючи зміну образу людини та «конфігуративного «я» [1, с. 614], – ключових установок свідомості. Теоретичні засади глобального мислення становлять кілька концепцій, які підкреслюють зростаючу роль знань та інформації в усіх сферах суспільного життя. Водночас, теоретичні конструкти глобалізованого суспільства, презентуючи проєктивний спосіб мислення та заснований на ньому західно-сциєнтичний образ світу, являють собою багатоманітні програми однієї – капіталістичної – моделі розвитку.

Зазначимо, що культурні і соціальні рухи, побудовані навколо інформаційно-комунікаційних систем, сприяють формуванню нового значення для громадських та демократичних рухів із позиції транспарентності й відповідального управління. Проте, соціальні зрушення, викликані розвитком інформаційно-комунікаційних систем, стосуються більшою мірою розвинених країн, адже поставлені у пряму залежність від рівня розвитку ІКТ у суспільстві, на що вказував М. Кастельс, говорячи про цифрову нерівність у глобальній перспективі.

У глобалізованому світі виконання транспарентної політики, необхідної для існування інформаційного суспільства, покладено на уряди держав – учасників міждержавних конвенцій і міжнародних угод у сфері інформаційних технологій. Разом з тим, зміст цих угод не виходить за рамки економічних питань, процедур оподаткування та стандартів із організації і впровадження інформаційних технологій національними державами, захисту інтелектуальної власності тощо. Це свідчить про технократизм у поглядах на сутність інформаційного суспільства, що панує у міжнародній політиці і відносинах. Зумовлений ним у глобальних відносинах інструменталістський підхід нівелює аксіологічну та соціокультурну складову інформаційного суспільства. Виглядає так, начебто глобальний світ уже є цілісним утворенням, в якому повсюдно склалися ліберально-демократичні інститути та капіталістичні відносини і, за відсутністю антагоністичної проблематики, залишилося визначитися лише із процесуальними питаннями інтеграції.

Така тенденція – контекстуально залишатися в межах організаційних приписів і настанов, при одночасному нівелюванні ціннісно-змістовної та соціокультурної складової – простежується і в

інших міжнародних конвенціях та угодах. Складається думка, що міжнародні конвенції виступають інструментами управління соціально-політичними процесами з використанням міждержавних зв'язків і наддержавних інститутів, за допомогою яких на процедурному рівні відбувається впровадження капіталістичного способу життя, а не елементами соціокультурного діалогу та міжсуб'єктної комунікації. Тому, як справедливо зазначає С. Ягодзінський, у сучасному світі «не лише теоретична і прагматична складові глобальних мереж стають предметом дискусій, а й соціокультурні мотиви їхньої реалізації» [2, с. 18]. Адже за відсутності в світі дієвої системи забезпечення базових прав людини, в умовах, коли дві третини населення планети продовжують жити у суспільствах фактично з добуржуазною системою відносин, однобічне впровадження на наддержавному рівні універсально-економічних стандартів можуть посприяти хіба що розвитку транснаціональних компаній, і аж ніяк – ліберально-правових відносин.

Отже, незважаючи на те, що в епоху інформатизації здійснюється загальна зміна порядку розподілу знань через освітні інститути, завдяки яким формується парадигма «знанневого суспільства», у низці суспільств відбувається диференціація певних сфер (у тому числі, правової), які не мають онтологічного виміру, зокрема, через місце даних суспільств в системі глобального капіталізму. І хоча у інформаційному суспільстві «соціальні і технологічні форми даної соціальної організації пронизують всі сфери діяльності, починаючи від домінантних (у економічній системі) та закінчуючи об'єктами та звичаями повсякденного життя» [10], знаннева компонента буде визначальною там, де буде виступати ресурсним забезпеченням прогресу та мати взаємозв'язок з реальною системою суспільних відносин. Зазначене вказує на те, що формувальними чинниками правосвідомості виступають не тільки поінформованість соціального суб'єкта про правову реальність, а й соціально-правова практика індивідів, правові традиції та відносини, власний культурно-історичний досвід і рівень розвитку суспільства, сформовані моральні норми, соціальне оточення тощо.

Список літератури

1. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 1999. – 784 с.
2. Ягодзінський С. М. Глобальні інформаційні мережі у соціокультурній перспективі : монографія / С. М. Ягодзінський. – Київ : АграрМедіаГруп, 2015. – 276 с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М., 2000. – 606 с.